

KANSANTANSSI, KOULUTUS

Niina Vahtola

TAUSTAA

Kansantanssialan koulutusta tarjotaan monella tasolla ja eri laajuisena. Kansantanssin alalla voi osallistua lyhyille ohjelmistokursseille sekä ohjaajana tai tanssinharrastajana. Lisäksi kansantanssialan ammatillista koulutusta voi opiskella korkeakoulututkinnon muodossa ammattikorkeakoulussa ja toisella asteella voi opiskella tanssialan perustutkinnon. Lisäksi tanssialan alemman ammattikorkeakoulututkinnon suorittamisen jälkeen voi suorittaa tanssinopettajan maisteriopinnon ja jatkaa polkua tohtoriopintoihin asti.

Kansantanssialan järjestöt Suomen Nuorisoseurat, Karjalainen Nuorisoliitto, Suomalaisen Kansantanssin Ystävät, Kansantanssinuorten Liitto sekä Finlands Svenska Folkdansring järjestävät yhteistyössä ohjaajakoulutusta, joka toteutetaan kansantanssialan järjestöjen yhteisen ohjaajakoulutuksen opetussuunnitelman mukaan. (<http://www.nuorisoseurat.fi/kansantanssin-ohjaajakoulutus>)

Ammatillisen koulutuksen osalta toisen asteen ammatillista koulutusta tarjotaan kansantanssin alalta Lapin Urheiluopistossa, jossa koulutetaan tanssialan perustutkintoon ammattinimikkeellä tanssija. Opetushallituksen linjauksen mukaan tanssilajien pääpaino opinnoissa on kansantanssissa. <http://santasport.fi/tpt>

Korkeakoulutason koulutusta tarjotaan Oulun ammattikorkeakoulussa, jossa yhtenä suuntautumisvaihtoehtona on kansantanssi. Tutkintonimike on Tanssinopettaja(AMK). Vuoden 2016 syksyllä aloitetaan Oulun ammattikorkeakoulussa maisteritasoinen ylempi ammattikorkeakoulututkinto Kulttuurituottaminen ja liiketoiminta, josta valmistutaan tutkintonimikkeillä Medianomi (YAMK), Muusikko (YAMK), Musiikkipedagogi (YAMK) sekä Tanssinopettaja (YAMK). <http://www.oamk.fi/fi/koulutus/amk-tutkintoon-johtava-koulutus/tanssinopettaja/>

Taiteen perusopetusta kansantanssin alalla tarjotaan vähäisessä määrin.

Musiikkiopistoissa, joissa tanssi on musiikin rinnalla yhtenä taiteenlajina, kansantanssia ei juurikaan tarjota. Yksityisten tanssikoulujen tarjonnassa kansantanssia ei näy muiden tanssilajien rinnalla. Kansalaisopistoissa kansantanssia tarjotaan jonkin verran osana kansalaisopistojen kurssitarjontaa.

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/29604/Kilpio_Tanja.pdf?sequence=1
<https://jyx.jyu.fi/dspace/handle/123456789/10409>.

FolkJam-tunteja järjestetään ympäri maata (<http://folkjam.fi/tunnit/>) ja FolkJam-koulutuksia järjestetään aktiivisesti useamman kerran vuodessa eri puolilla Suomea.

<http://folkjam.fi/ohjaajakoulutus/>

Muita koulutuksia (esim. tanssitaidon sparrauskursseja ja Tanssitalo-ohjaajakoulutusta) järjestetään tiiviskurssiluonteisina osana festivaaleja ja tapahtumia.

KANSANTANSSIALAN KOULUTUKSEN NYKYTILANNE

Kansantanssialan koulutus on marginaalissa muiden tanssilajien rinnalla sekä harrastaja- että ammattikoulutuksessa. Kansantanssialan harrastamista leimaa vahva sitoutuminen omaan harrastusyhteisöön ja siihen liittyy voimakas sosiaalinen aspekti. Tanssitaidon kehittämiseksi koulutuksiin osallistutaan usein siten, että koko kansantanssiryhmä osallistuu samalle kurssille ja ohjaajakoulutuksiin puolestaan osallistutaan ohjaajakohtaisesti. Tyyppillinen reitti kansantanssin ohjaajaksi kulkee apuohjaajana toimimisen kautta. Apuohjaajalle suositellaan seuran taholta osallistumista ohjaajakoulutukseen.

Kansantanssin opetuksen taso on monenkirjavaa. Kansantanssiryhmiä ohjaavat sekä pitkän kansantanssin harrastus- ja opetuskokemuksen omaavat ohjaajat että ohjausuransa alkutaipaleella olevat ohjaajat ja nelivuotisen tanssinopettajakoulutuksen käyneet opettajat. Ammattikoulutuksessa opiskelijoille voidaan

tarjota laadukasta opetusta, joka nojautuu vahvasti kansantanssiperinteeseen avaamalla kuitenkin silmiä myös elävälle perinteelle, joka muotoutuu meidän ajassamme.

Kansantanssijärjestöjen yhteisen ohjaajakoulutuksen järjestämistapaa ollaan uudistamassa. Aiemmin ohjaajakoulutuksien perustason ohjaajakoulutukseen osallistujia on riittänyt, mutta täydentäviä koulutusmoduuleja ei ole saatu järjestymään mm. koulutuksen kankeuden ja kalleuden vuoksi. Uudessa koulutusmallissa koulutusta järjestetään pakettikoulutuksina, jotka toteutetaan ovat päivän mittaisina koulutuksina. Näin pyritään tavoittamaan yhä useampi harrastaja, joka haluaa kehittää itseään kansantanssissa tai sen ohjaamisessa.

<http://www.nuorisoseurat.fi/kansantanssin-ohjaajakoulutus>

KANSANTANSSIALAN KOULUTUKSEN HAASTEET

Ammatillisella puolella kohdataan erilaisia haasteita riippuen siitä mikä ammatti on kyseessä. Tanssijakoulutuksen saaneiden sijoittuminen alaa vastaaviin tehtäviin Suomessa on erittäin haasteellista. Kansantanssiin keskittyviä ammattitanssiryhmiä on vain muutama ja niiden kokoonpanot ovat varsin kiinteät, joten uudet tanssijakoulutuksen saaneet ammatillaiset harvoin työllistyvät ammattitanssiryhmissä.

Tanssinopettajakoulutuksen haasteena on se, että tanssinopettajille olisi paljon töitä, mutta työolot ovat haasteelliset. Tanssinopettaja toimii tavallisimmin joko free-lancerina tai jonkin seuran palkkaamana tanssinopettajana. Free-Lancerina toimivien tanssinopettajien työnkuvassa voi olla haasteellista ottaa huomioon opetuksen suunnitteluun tai muuhun opetuksen järjestämiseen liittyviä asioita. Mikäli tanssinopettaja on kuukausipalkkaisessa työssä haasteeksi voi nousta työnkuvan määrittely siten, että tanssinopettajan työnkuvaan kuuluu sopivassa määrin muuta työtä kuin perinteistä tanssinopetusta tanssisalissa. Tanssinopettajien ammattikoulutuksessa painotetaan entistä enemmän yrittäjyyteen tukevia oppimismuotoja sekä realistisen kuvan antamista työelämästä.

KANSANTANSSIALAN KOULUTUKSEN MAHDOLLISUUDET

Kansantanssi on yhteisöllisyyteen ja monipuolisuuteen nojaavana harrastusmuotona vertaansa vailla. Kansantanssia voi harrastaa elämänkaaren eri vaiheissa ja kaikenlaisille kansantanssin harrastajille löytyy mahdollisuuksia osallistua. Osallisuuden ja kokemuksellisuuden näkökulmien huomioiminen koulutuksissa yhdistettynä kehollisuuteen voivat tuoda lajin pariin uusia harrastajia. Lisäksi yhteistyömahdollisuudet esimerkiksi matkailu-, ravitsemus- ja sosiaalialan voisivat tuoda synergiaetua kullekin osapuolelle.

TARVITTAVAT TOIMENPITEET KANSANTANSSIKOULUTUKSEN OSALTA

Tietoisuutta kansantanssiharrastuksesta ja alan ammasteista tulee lisätä. Erilaiset median hyödyntämisen keinot tulee kartoittaa kansantanssin esiintuomiseksi ja julkisuuskuvan kohottamiseksi. Kansantanssin harrastajia tulee kannustaa aktiivisesti tuomaan esille harrastustaan ja luoda helppoja kanavia julkaista tietoa uusille yleisöille.

Kansantanssi tulee nostaa tasavertaiseksi taiteen muodoksi muiden taidelajien rinnalle. Taiteen perusopetusta tulee pyrkiä lisäämään kansantanssin alueella. Lupia taiteen perusopetuksen järjestämiseen sekä valtion taloudellinen tuki valtionosuuden muodossa tulee osoittaa useammalle kansantanssitoimintaa järjestävälle taholle.

Kansantanssialan työnantajakoulutusta tulee tarjota, jotta tanssinopettajien työolot paranisivat, eivätkä tanssinopettajat vaihtaisi alaa jo uran alkumetreillä.

Kansantanssialan harrastaja- ja ammattikoulutusten väliset synergiamahdollisuudet tulee hyödyntää. Kansantanssialan koulutuksissa on keskityttävä tarjoamaan korkeatasoista ja monipuolista näkemystä kansantanssista harrastuksena ja ammattina.

KANSANTANSSIN KOULUTUS – ROHKEA VISIO VUODELLE 2025

Kansantanssi on arvostusta nauttiva taidelaji muiden joukossa. Tanssilajina se on saanut ansaitsemansa aseman taidetanssilajien rinnalla. Ilmiönä kansantanssi sisältää useita tasa-arvoisia harrastamisen ja ammattitoiminnan muotoja. Kaikille muodoille on paikkansa ja ne nähdään tämän ilmiön omaleimaisina haaroina. Kansantanssialan järjestöt toimivat yhdessä järjestäen harrastusmahdollisuuksia, koulutusta ja esiintymistoimintaa toimien taiteen eri alueiden rajat ylittäen. Kansantanssia, -musiikkia ja muita taiteenaloja yhdistävää ammattitoimintaa on ympäri Suomea. Taiteen perusopetusta tarjotaan kansantanssin alalla aktiivisesti useilla eri paikkakunnilla.

Kansanmusiikin ja kansantanssin kenttä toimivat saumattomassa yhteistyössä toisiaan tukien ja toimintaa rikastaen. Kansantanssi- ja musiikkialan tapahtumissa näkyy kansantanssin ja musiikin koulutus rinnakkaisena tarjontana. Kansantanssin koulutuksessa keskitytään esitystoiminnan aikaansaamisen lisäksi kansantanssista yhdessä nauttimiseen, osallisuutta, kokemuksellisuutta ja kehollisuutta korostaen. Vuotuisen Oriveden kurssin tyyppisiä kursseja, joissa kansanmusiikin ja -tanssin harrastajat kohtaavat, järjestetään ympäri Suomea. FolkJam-konsepti on vakiinnuttanut paikkansa liikuntakeskusten ohjelmistossa. Tanssitalo-toiminnan avulla levitetään kansanomaisten paritanssien osaamista muillekin kuin kansantanssin harrastajille.

Koonnut Niina Susan Vahtola, tanssin lehtori, tutkintovastaava Oulun ammattikorkeakoulun tanssinopettajan tutkinto-ohjelma